

Билтен

број 2

26. фебруар 2016.

026/4711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево
САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

Садржај:

СЕТВА ЈАРЕ ГРАХОРИЦЕ..... страна 3
Саветодавац : Драгомир Радић

ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР ПО ЕВРОПСКИМ НОРМАМА.....страна 3
Саветодавац:Биљана Николић

ШТИТАСТЕ ВАШИ НА ВОЋУ страна 4
Саветодавац: Славица Стојкић

КАКО СПРЕЧИТИ ПОЈАВУ ШУГЕ КОД ОВАЦА.....страна 5
Саветодавац: Зоран Недељковић

ПРВО ПРЕТАКАЊЕ МЛАДОГ ВИНА.....страна5,6
Саветодавац: Вида Евстратиев

Цене воћа и поврћа са зелене пијаце-Србије..... страна 7,8

Цене живе стоке са сточне пијаце- Србије..... страна 9

СЕТВА ЈАРЕ ГРАХОРИЦЕ

У култури се срећу три врсте грахорице: обична, маљава и панонска. Маљава и панонска грахорица су озиме врсте, док обична има озиме и јаре форме. Јаре сорте обичне грахорице – *Vicia sativa*, сеју се већ крајем фебруара и почетком марта. Ова биљка је пореклом из умерене зоне, па зато тражи ранију сетву, како би завршила развој пре летњих жега. Семе клија на 2-3 °Ц. Добро подноси пролећне мразеве од – 4 °Ц до – 5 °Ц. Није велики избирач према земљишту, па зато може да се сеје и на земљиштима где не успева луцерка, што је јако значајно када је у питању производња сена у брдским пределима на киселим земљиштима. Може да се гаји за зелену масу, сено или за зрно. Грахорица има дугачко и полегљиво стабло висине 1-1,3 м, па се зато сеје у смеси са житарицама, које јој служе за потпору. Најчешће се сеје са јарим овсем, тритикалеом или јечмом. Однос семена грахорице и житарица је 85% према 15 %. То у пракси значи 100-120 кг/ха семена грахорице и 20-30 кг/ха семена житарица. Овас се сеје у нешто мањој количини, зато што има велику моћ бокорења, нарочито у кишној години. Сетва се изводи житним сејалицама на међуредни размак 12-15 цм и на дубину 3-4 цм. Парцела треба да буде поорана и потањирана још с јесени, да би дошло до равномерног измрзавања и уситњавања површинског слоја. Комплексна минерална ђубрива се уносе пред основну обраду, како би заоравањем доспела у зону кореновог система, јер су фосфор и калијум слабо покретни елементи у земљишту. Грахорица се током вегетације не прихрањује азотним ђубривима, јер је азотом снабдевају симбиотске бактерије азотофиксатори. Кошење за сено се изводи у фази пуног цветања, када се постиже највећи принос. Принос зелене масе је 30-40 т/ха, сена 8-10 т/ха, а зрелог зрна 2-2,5 т/ха.

ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР ПО ЕВРОПСКИМ НОРМАМА

Према попису пољопривреде који је спроведен у 2012. години, у Републици Србији има око 22.000 ха под виноградима, а производњом грожђа се бави око 80.000 газдинстава.

Новом рејонизацијом виноградарских географских производних подручја дефинисана су три виноградарска региона, двадесетдва рејона и седамдесетседам виноградја посебно погодних за гајење винове лозе.

Као помоћ произвођачима грожђа, који по основу Закона о вину морају да се упишу у Виноградарски регистар и пријаве податке о својим виноградима, Министарство пољопривреде променило је правилник о виноградарском регистру. Изменама и допунама овог правилника, произвођачи грожђа неће имати трошкове приликом уписа у Виноградарски регистар пошто ће потребну документацију: о катастарским подацима (ивод из листа непокретности и копије планова парцеле), као и извод из Агенције за привредне регистре (за привредне субјекте) као и неопходне податке из расположивих база Републичког геодетског завода и Агенције за привредне регистре, прибавља Министарство пољопривреде, односно Центар за виноградарство преко својих канцеларија.

Тако да ће произвођачи грожђа подношењем попуњеног захтева за упис у Виноградаески регистар (VV1 обрасца) веома лако да започну процедуру уписа и остваре ову законску обавезу, која је иначе обавеза у свим земљама Европске уније.

Захваљујући усаглашавању законске регулативе са ЕУ захтевима, реонизацији виноградарских географских производних подручја, трансформацији система географског порекла и повољним мерама подршке Министарства пољопривреде, сектору виноградарства, током последњих неколико година подижу се модерни засади винове лозе са претежно винским сортама намењеним производњи висококвалитетних вина (Шардоне, Мерлот, Ризлинг, Кабернет Совињон и друге). Носиоци ових инвестиција су углавном мале породичне винарије. Такође расте и број породичних винарија, тренутно их је 75. Постоји и велико интересовање за подизање засада са квалитетним аутохтоним и регионалним сортама (Прокупац, Тамјаника, Скадарка и друге), као и домаћим створеним сортама (Сила, Пробус, Морава), што све доприноси унапређењу виноградарства Србије.

ШТИТАСТЕ ВАШИ НА ВОЋУ

Штитасте ваши су ситни инсекти пречника неколико мм. Зависно од врсте, облик штита варира и може бити округлао или овалан, у виду зареза, глатке или храпаве површине и различите обојености. Изграђен је од воштаних материја које су лучевине специјализованих жлезда. Неки представници ових ваши прекривени су воштаном брашнастом навлаком. У зависности од врсте женке полажу јаја под штит, испод сопственог тела или у за то специјално формираној јајној кеси. Годишње имају само једну до две, ретко већи број генерација. Карактеристике их мала покретљивост јединки, нарочито женки. Углавном је покретна само ларва првог ступња која се назива "луталица". После првог пресвлачења код већине врста, ларве се усним апаратом причврсте за подлогу и у таквом стању проведу остатак живота.

Овакав начин живота довео је до израженог полног диморфизма. Мужјаци се видно разликују од женки које су бескрилне, често без ногу или са редукованим ногама, немају пипке и покривене су штитом или воштаним секрецијама. За разлику од њих мужјаци су нежне грађе, имају један пар крила, добро развијене пипке и ноге, и атрофиран усни апарат. Међутим, упркос малим димензијама штитасте ваши изазивају велике штете. Ради се о изузетно полифагним штеточинама које се могу наћи на великом броју биљака хранитељки. Исисавањем сокова могу довести до сушења родних грана, а у случају повећане бројности и до пропадања целог стабла. Током вегетације њихово присуство евидентно је на лишћу и на плодовима. Услед јаког напада плодови постају ситни, неугледни, лошег укуса са смањеном тржишном вредношћу. Осим директних штета ове ваши луче и велике количине "медне росе" која је идеална подлога за развој гљива. У регионима гајења шљиве веома је честа шљивина штитаста ваш –*Lecanium corni* која се, осим на шљиви, може наћи на брескви и неким другим биљкама. Калифорнијска штитаста ваш *Quadrspidiotus parniciosus* је једна од најзначајнијих штеточина јабуке и крушке. У регионима гајења шљиве веома је честа шљивина штитаста ваш –*Lecanium corni* која се, осим на шљиви, може наћи на брескви и неким другим биљкама. Калифорнијска штитаста ваш – је *Quadrspidiotus parniciosus* једна од најзначајнијих штеточина јабуке и крушке.

Као резултат реакције ткива на њено присуство, на плодовима и на леторастима јављају се црвенкасте пеге чија се видљивост повећава уколико се наквасе водом. Осим на овим, ова штеточина може се срести на још око 170 других биљних врста. На воћу се веома често налазе и друге врсте овог рода као што су *Q. ostreaformis* - шкољкаста штитаста ваш и *Q. piry* – крушкина штитаста ваш. Запетаста штитаста ваш –*Lepidosaphes ulmi*, која се од претходних врста лако разликује по облику штита који подсећа на зарез, такође је изразито полифагна и осим воћа напада и многобројно шумско дрвеће. У јужним крајевима на брескви и виновој лози срећу се бресквица штитаста ваш –*Lecanium persicae* и *Pseudaulacaspis pentagona* – дудова штитаста ваш. На виновој лози јавља се и –*Pulvinaria vitis* лозина штитаста ваш медић.

Када се прегледом воћњака констатује присуство ових штеточина мора се вршити њихово сузбијање. С обзиром да воштане секреције чине штитасте ваши недоступним за деловање већине инсектицида најефикаснија заштита постиже се зимским третирањем препаратима као што су: **Galmin, Crveno ulje, Belo ulje, Nitropol S**. Сузбијање у каснијим фазама је много теже. Љетња третирања, уколико се укаже потреба, изводе се у време појаве покретних стадијума због чега је неопходно пратити ситуацију у воћњаку. Користе се : органофосфатни инсектициди као што су: **Dimetogal, Lannate, Fosfamid, Konzul, Nurelle D** ... у последње време за сузбијање покретних форми (ларве) користе се: **Mospilan, Volley, Confidor** уз додатак оквашивача или минералног уља. Третман се мора поновити за 10 до 14 дана.

Воћке се морају опрскати темељно са већом количином течности.

КАКО СПРЕЧИТИ ПОЈАВУ ШУГЕ КОД ОВАЦА

Све до примене новијих средстава (акарицида) у борби са ектопаразитима, шуга је била врло честа појава у свим земљама где су се гајиле овце. У земљама где је законом регулисано обавезно купање оваца у акарицидима кроз дужи низ година, дошли је до искорењивања овог обољења. Код нас то није случај. Лечење је најпогодније применом инсектицида на бази хлора. Ако се шуга појави у току зиме купање животиња се ради само када метеоролошки услови то дозволе. Ако су видљиви у стаду само појединачни случајеви онда је најбоље купање урадити крајем пролећа после шишања. Од шишања треба да протекне бар две недеље до купања. Једно купање је довољно да би се уништили сви паразити, али се препоручује у току године да то ипак буду два купања, и то прво после шишања а друго 2-3 месеца касније. Спречити уношење узрочника у стадо и то контролом животиња које улазе у стао или долазе у додир са њим. Превентивно купати сумњиве животиње пре пуштања на пашу. Због тога што шугу могу пренети и друге животиње (овчарски пси, магарци) и обавезно извршити њихово купање. Не смештати овце у овчарнике бар 6-8 недеља да би шугарци угинули ван домаћина. Не користити прибор који потиче од инфицираног стада. Третирана стада не мешати на пашњаку са нетретираним стадима. За спречавање ширења шуге када је ова већ установљена потребно је што пре приступити лечењу инсектицидима. Цело стадо се сматра инфицираним ако се макар и код једне животиње установе паразити. Онда је најбоље извршити купање целог стада. Уколико временски услови не дозвољавају може се вршити и запрашивање или прскање, посебно оне животиње које су без вуне.

ПРВО ПРЕТАКАЊЕ МЛАДОГ ВИНА

Младо вино је потребно "скинути" преточити са талога чим се заврши ферментација. Остављање на талогу при класичном подрумарству нема никаквих посебних предности, напротив проузрокује мане у укусу и боји вина. Квасци у процесу врења упијају - апсорбују различите материје које би њиховом аутолизом - разградњом могле поновно прећи у вино и тиме пружити различите проблеме.

Прво претакање, треба обавити што пре, да вино задржи свежину, укупну киселину, чистоћу у мирису и укусу. Црвена вина такође треба што пре преточити. Код вина код којих се жели обавити биолошко откишељавање (малолактичка ферментација), сумпоришемо мање, да тај процес протекне по првом претакању. Рано прво претакање се изводи 7-14 дана по завршетку ферментације. Код мањих судова за врење пре, код већих касније. Раније претачемо да би уклонили нечисти мирис или укус (нпр. сумпороводик), код вина код којих није извршено бистрење шире и код вина са нижим укупним киселинама (спречавање малолактичке ферментације). Нормалано, прво претакање се обавља 14-30 дана по завршетку ферментације.

Касно прво претакање се спроводи 30-90 дана по завршетку ферментације.

Претакање се може извршити затворено (без присуства ваздуха) или са лаганим, средњим или јачим ваздушњем (проветравањем). Врста претакања зависи од стању вина. Уколико није било потребно сумпорисати вино раније (склоност ка посмеђивању - оксидацији), то морамо обавити приликом првог претакања. Можемо употребити било који облик сумпора (винобран, сумповин, сумпорне траке, сумпорасту киселину). Сумпорисати морамо само онолико колико је потребно,

зависно од стања вина, садржаја алкохола, киселости, остатку шећера. Због низа предности препоручљиво је ако је то могуће да прво претакање буде лагано уз проветравање. Код младих вина релативно је честа појава водониксулфида, односно мириса на водониксулфид, који се може уклонити отвореним првим претакањем. При томе се вино мора пре тога сумпорисати-заштитити са 10-15 г/хл винобрана или 100 - 150 мл Сумповина. Приликом претакања вино се мора што више ваздушити. Ако се провером након пар дана установи да непријатан мириш није нестао, морамо применити друге методе уклањања.

НАПОМЕНА:

Обавештавамо пољопривредне произвођаче који желе да продају своје производе преко портала www.agropnuda могу се обратити саветодавцима ПССС Смедерево, лично или на телефон службе.

Cene povrća - zelene pijace u Srbiji za period 15.-21.02.2016. godine

Jedinica mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA											VOJVODINA						DOMINANTNE CENE					
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Nis	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	Srbija	Centralna Srbija	Vojvodina	
Brokoli (Broccoli)	250	250	300		250	200	280	200	250	200	250		250	250	200					250	250	250	250
Karfiol (Cauliflower)	200	200	250		200	250	190	200	150				130	200	250					200	200	200	200
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	250	300	250		300	240	200	250	100	250			130	300	280					250	250		
Krompir (Potato)	80	70	50	45	60	40	60	60	50	50	50	50	45	60	60				40	60	60	60	60
Kupus (Cabbage)	70	70	70		60	80	70	80	50	70	70	70	50	60	80				50	70	70	50	50
Luk beli (Garlic)	600	500	500	400	500	600	470	500	500	600	550	600	400	500	600				450	500	500	500	500
Luk-crni (Onion)	100	70	60	40	70	70	80	60	70	50	60	60	60	60	70				40	70	70	60	60
Paprika-babura (Pepper-babura)	350	350			320								350	350	350					350	350	350	350
Paprika-ostala (Pepper-other)	350	350	300		280					250										350	350		
Paprika-sijaja (Pepper-sijaja)	350	350			320										350					350	350		
Paradajz (Tomato)	250	250	220		220	170	200	240	200	150			220	200						220	220		
Pasulj-beli (Beans white)	400	300	250		300	240	300	240	200				300	240						300	300		
Patlidžan (Eggplant)	250	250			300	200	200						250	250						250	250		
Praziluk (leek)	80	100	60		100	150	120	100	130	70	120	90	120	120					120	120	100	120	120
Spanać (Spinach)	100	120	100		130	50	120	140	80	110			200	120	150				200	120	120	200	200
Tikvice (Zucchini)	180	220			280	180	200	200					200	200					180	200	200		200
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	60	50	30	30	30	30	40	45	30	25	25	25	50	50	50			50	30	30	30	50	50
Šargarepa (Carrot)	80	70	50	50	60	60	50	60	50	70	50	60	50	60	80			50	50	50	50	50	50

Cene voća - zelene pijace u Srbiji za period 15.-21.02.2016. godine

Jedinica mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA											VOJVODINA						DOMIŠNINE CENE				
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Plot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA
Banana (Banana)	170	150	150	120	150	150	150	150	150	140	130	140	140	150	140	100				150	150	140
Grejpfrut (Grapefruit)	130	120	130	130		120	140						160	130	130					130	130	130
Grožđe belo-ostale (Grape white-other)	500	400													400					400		
Jabuka-Ajared (Apples-Klared)	60	50	60		50	50	60	60	40	50			40	50	80					50		
Jabuka-Z. delišes (Apples-G.delishes)	80	70	60		50	60	60	170	50	50			40	80								
Jabuka-Greni Smit (Apples-Greny Smith)	80	60				60	60		50	50			40	80						60	60	
Jabuka-ostale (Apples-other)	80	80	50	60	60	50	30	45	35	60				80				35				
Kivi (Kiwi)	180	150			150	130	130	150	130	120			120	150	150			180		150	130	150
Kruška (Pear)	150	130	80	130	150			150	120				120	120	250					150	150	120
Limun (Lemon)	180	160	120	160	180	200	170	180	150	160			180	160	250			170		180	180	
Mandarina(Tangerine)	150	130	120	130	130	150	130	140	120	140			130	130				120		130	130	130
Orah (Walnut)		700	600	700	650	800	550	700	600	550	600	700	700	800	800			550		700	700	
Pomorandža (Orange)	120	100	60	70	80	70	100	120	100	120	100		90	100	100			100		100	100	100

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 15.-21.02.2016. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija											Vojvodina						Dominantna cena- Srbija				
			Beograd	Čacak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Piroć	Pozarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica		Zrenjanin			
Bikovi	>500kg	SM	220	220	160	130	220		220															
Dvske	sve težine	sve rase	220	300	330	320	290	290	320	350	320	330												320
Jagnjad	sve težine	sve rase	250	170	180	200	220	200		230	230													200
Jarad	sve težine	sve rase								230	230													230
Junad	350-480kg	sve rase								220														220
Junad	>480kg	sve rase								220														220
Koze	sve težine	sve rase	140	120	120	150	120	130																120
Krave za klanje	sve težine	SM				120	150	140																150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		130	100	90	115	90																90
Ovca	sve težine	sve rase	160	120	130	110	140	120	200	160	140													110
Prasad	16-25kg	sve rase	170	200	140	130	160	170	230	150	160	180	200											160
Prasad	<=15kg	sve rase	180	220		170	230	150	170	200														170
Telad	80-160kg	HF	330																					
Telad	80-160kg	SM	420			350	360	340	370															
Tovljenici	80-120kg	sve rase	130	140	120	130	130	150	120	110	135	150												130
Tovljenici	>120kg	sve rase	120	150	110	100	100	100	100	140														100
Šiježad	sve težine	sve rase	220			220	240																	220